

Teka florencka Teofila Lenartowicza

Wokół twórczości
literackiej
i rzeźbiarskiej

Magdalena
Bartnikowska-Biernat

Teka florencka
Teofila Lenartowicza

Wokół twórczości literackiej i rzeźbiarskiej

Kajetanowi

MAGDALENA BARTNIKOWSKA-BIERNAT

Teka florencka Teofila Lenartowicza

Wokół twórczości literackiej i rzeźbiarskiej

Magdalena Bartnikowska-Biernat
Uniwersytet Jagielloński, Kraków
ID <https://orcid.org/0000-0001-9967-0845>
✉ mbbartnikowska@gmail.com

© Copyright by Magdalena Bartnikowska-Biernat, 2020

Recenzenci: dr hab. Dariusz Pniewski, prof. UMK
prof. dr hab. Andrzej Waśko

Opracowanie redakcyjne: Justyna Ostafin
Projekt okładki: Marta Jaszczuk

ISBN 978-83-8138-311-0 (druk)
ISBN 978-83-8138-312-7 (on-line, pdf)
<https://doi.org/10.12797/9788381383127>

Na okładce wykorzystano obraz Nicolae Grigorescu *Pifferaro*

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków

tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43

e-mail: publishing@akademicka.pl

Księgarnia internetowa: <https://akademicka.com.pl>

Spis treści

Podziękowania	7
Wstęp	9
Lenartowicz we Włoszech – działalność na polu literackim i edukacyjnym	17
Lenartowicz jako korespondent zagraniczny w polskiej prasie	23
Portrety włoskich artystów renesansowych w <i>Listach o literaturze i sztuce włoskiej</i>	34
<i>Album włoskie</i>	56
Pożegnanie z mitem Arkadii	63
Pod sztandarami Dantego i Tassa	71
Obrazki z życia Włoch	84
Akademia im. Adama Mickiewicza w Bolonii	95
Il Signor Professore	95
Wizja literatury polskiej w wykładach bolońskich Lenartowicza	116
Lenartowicz a rzeźba XIX wieku	127
Polska i włoska twórczość rzeźbiarska w XIX wieku (zarys problematyki)	127
Rzeźba Lenartowicza – początki i próba charakterystyki	145
<i>Żona poety</i>	156
Rzeźba w poezji Lenartowicza	166
Interdyscyplinarne związki literatury i rzeźby w twórczości Lenartowicza	189
<i>Święci robotnicy</i>	191
<i>Prorok Samuel upominający lud Izraela</i>	200

Spis treści

<i>Głowa św. Jana Chrzciciela na misie Herodiady</i>	207
<i>Drzwi – pomnik nagrobny Zofii z Kickich Cieszkowskiej</i>	217
<i>Kielich mszalny dla papieża Piusa IX.....</i>	230
 Zamiast podsumowania.....	239
 Bibliografia	241
Literatura podmiotowa.....	241
Archiwalia	241
Dzieła literackie, korespondencja, publikacje prasowe Teofila Lenartowicza.....	242
Inne źródła	243
Literatura przedmiotowa	248
 Spis ilustracji	259
 Indeks osobowy	261
 Summary	273

Podziękowania

Książka ta powstała na podstawie pracy doktorskiej, którą obroniłam na Uniwersytecie Jagiellońskim we wrześniu 2019 roku. Zarówno w trakcie przewodu doktorskiego, jak i podczas przygotowywania publikacji pojawiły się osoby, bez których ta rozprawa nie osiągnęłaby kształtu, w jakim składałam ją dzisiaj w ręce Czytelnika. W tym miejscu chciałabym serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do powstania książki.

Podziękowania należą się przede wszystkim mojej Mentorce i Opiekunce naukowej, dr hab. Oldze Płaszczewskiej, prof. UJ, która na każdym etapie pracy udzielała mi nieocenionego wsparcia naukowego i moralnego.

Recenzentom – prof. dr hab. Andrzejowi Waśce i dr hab. Dariuszowi Pniewskiemu, prof. UMK – dziękuję za szczegółową lekturę pracy, wszelkie sugestie i uwagi, a także za zachętę do dalszych badań.

Wyrazy wdzięczności składam również Paniom dr Patrizii Busi oraz Marii Grazii Bollini z Biblioteca comunale dell'Archiginnasio w Bolonii – za pomoc w przeszukiwaniu zasobów archiwalnych oraz ich udostępnienie.

Panu Włodzimierzowi Buczyńskiemu, redaktorowi czasopisma „Wierzenie” oraz ks. Przemysławowi Kompfowi, Proboszczowi Parafii św. Mikołaja w Wierzenicy, dziękuję za inspirujące rozmowy o nagrobku Augusta Cieszkowskiego i za umożliwienie zwiedzania kościoła poza regularnymi godzinami wstępu.

Specjalne podziękowania za niezmaconą wiarę w powodzenie moich badań składałam na ręce Rodziców. Wreszcie mojemu Mężowi, któremu dedykuję tę książkę, dziękuję za wielokrotną i uważną lekturę pracy, fascynujące dyskusje, mądre uwagi, niezachwianą cierpliwość i podnoszenie mnie z licznych kryzysów.

Summary

The subject of the book is the literary and sculptural work of Teofil Lenartowicz created during his prolonged stay in Italy. The analysis of Lenartowicz's literary and sculptural works created in Italy, referred to as "the Florentine portfolio", starts with the discussion of several aspects of the writer's life, which include the circumstances of the poet's stay in Florence, his involvement in the local artistic environment, and the correspondence between him and his Polish friends. In particular, the correspondence provides the most information about the life in exile of the author of *Lirenka*. The main subjects of the book are Lenartowicz's literary works (*Album włoskie* poetry collection, poems inspired by art, and press articles) and sculptural works (presented in comparison to the general trends of the 19th century artistic sculpture and in the context of Lenartowicz's writings). An important part of the dissertation consists of the presentation of the poet's involvement with the Adam Mickiewicz Academy in Bologna, which is achieved by the use of previously unpublished archival sources obtained from Biblioteca comunale dell'Archiginnasio, located in Bologna. The monographic presentation of Lenartowicz as a versatile artist serves as an reassessment of the position that he currently holds considering the history of Polish literature and art. The author of the book also demonstrates the inaccurate nature of the label "Mazovian lyricist", which has been attached to Lenartowicz's works for many years, by presenting a wide range of artistic interests and intellectual horizons of the author of *Album włoskie*.

Keywords: Teofil Lenartowicz, 19th century, literature, sculpture, Italy

Książka jest pierwszą monografią włoskiego okresu twórczości Teofila Lenartowicza. Koncentruje się na powstałych we Włoszech utworach literackich, korespondencji, artykułach, a także dziełach rzeźbiarskich autora *Lirenki*. Autorka uwzględniła też działalność Lenartowicza jako wykładowcy w Akademii im. Adama Mickiewicza w Bolonii, posługując się niepublikowanymi dotąd źródłami archiwalnymi. Ważną część książki stanowią autorskie interpretacje omawianych utworów literackich i plastycznych.

Magdalena Bartnikowska-Biernat – doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo, absolwentka Wydziału Polonistyki Uniwersytetu Jagiellońskiego. Autorka publikacji z pogranicza literatury i sztuk muzycznych oraz plastycznych, publikuje m.in. w „Ruchu Literackim”, „Kontekstach Kultury”, „Poznańskich Studiach Polonistycznych”, „Pracach Filologicznych. Literaturoznawstwie”, „Kwartalniku Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego QUART”. Interesuje się historią literatury i sztuki XIX wieku.

<https://akademicka.pl>

ISBN 978-83-8138-311-0

9 788381 383110